

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนหนองไผ่พรเจริญวิทยา โดยผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้หลักการตามแนวคิด Kemmis and McTaggart ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผน 2) การปฏิบัติการ 3) การสังเกตการณ์ 4) การสะท้อนกลับ (องอาจ นัยพัฒน์. 2551, หน้า 301 – 303) ซึ่งดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนและวิธีการ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. กลุ่มเป้าหมายของการวิจัย
3. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผลการศึกษาวิจัย
6. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนหนองไผ่พรเจริญวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนหนองไผ่พรเจริญวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
3. เพื่อติดตามผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนหนองไผ่พรเจริญวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

กลุ่มเป้าหมายของการวิจัย

กลุ่มผู้ร่วมวิจัยและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล มีหน้าที่ร่วมกันพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนหนองไสพรเจริญวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 2 สามารถจำแนกได้ ดังนี้

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 131 คน ดังนี้

1.1 ผู้วิจัย จำนวน 1 คน

1.2 ผู้ร่วมวิจัย ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 16 คน

1.3 นักเรียน จำนวน 114 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 69 คน ประกอบด้วย

2.1 ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน

2.2 สภานักเรียน จำนวน 18 คน

2.3 ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 5 คน ดังนี้

2.3.1 ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 1 คน

2.3.2 ตัวแทนศิษย์เก่า จำนวน 1 คน

2.3.3 ตัวแทนผู้นำชุมชน จำนวน 1 คน

2.3.4 ตัวแทนผู้นำศาสนา จำนวน 1 คน

2.3.5 ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1 คน

2.4 ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 44 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

จากผู้ปกครองนักเรียน ชั้นอนุบาล 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน ห้องละ 4 คน

2.5 วิทยากรจำนวน 1 คน

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การดำเนินงานเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนหนองไสพรเจริญวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนครเขต 2 ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory

Action Research : PAR) ตามแนวคิดของ Kemmis and Mc Taggart (1988, อ้างถึงใน องอาจ นัยพัฒน์, 2551, หน้า 301 – 303) ประกอบด้วยขั้นตอน 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอนการวางแผน (Planning) ประกอบด้วย

- 1.1 ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดแหล่งเรียนรู้ โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
- 1.2 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนปฏิบัติการโรงเรียน สรุปการประเมินคุณภาพโรงเรียนจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา รอบ 3 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสร้างความตระหนักถึงปัญหา
- 1.3 คณะครูร่วมประชุมปรึกษาหารือทั้งจากครูผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ เพื่อวางแผนกำหนดแนวทางการพัฒนาเสนอจัดทำโครงการและแผนปฏิบัติงานในการวิจัย เพื่อได้แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการปฏิบัติการ (Action) ประกอบด้วย

- การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนหนองไสพรเจริญวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 2 ประกอบด้วย
- 2.1 การพัฒนาบุคลากร โดยใช้แนวทางดังนี้ 1) การศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ คือ โรงเรียนบ้านงอนหนองพะเนามิตรภาพที่ 126 วันที่ 14 มิถุนายน 2560 เวลา 12.00 – 16.00 น. ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ที่มีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ การศึกษาดูงานมีวัตถุประสงค์เพื่อนำความรู้และประสบการณ์จากการศึกษาดูงานมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนหนองไสพรเจริญวิทยา 2) การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนหนองไสพรเจริญวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 2 ในวันที่ 16 มิถุนายน 2560 เวลา 07.00 – 16.00 น. ที่ห้องสมุดโรงเรียนหนองไสพรเจริญวิทยามีวิทยากร 2 ท่าน คือ 1) ดร.ชรินดา พิมพ์บุตร ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปลวกธาตุโสภาวิทยา มาบรรยายให้ความรู้เรื่องการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พร้อมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์

2) นางวรรณิ มายูร ครูชำนาญการพิเศษ ครูโรงเรียนบ้านต้นผึ้ง บรรยายให้ความรู้เรื่อง การจัดแหล่งเรียนรู้ การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ แหล่งเรียนรู้

2.2 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามกระบวนการวิจัยและขอบเขตเวลา โดยการพัฒนาตามแผนที่กำหนด ซึ่งแบ่งงานตามแผนปฏิบัติการโรงเรียน และโครงการที่ ผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้เพื่อเสนอขออนุมัติงบประมาณ สนับสนุนการพัฒนาและจัด กิจกรรมต่างๆ โดยให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา

2.3 การนิเทศภายในซึ่งการนิเทศภายในมี ทั้งผู้บริหารและครูหัวหน้า ฝ่ายต่างๆ เป็นผู้นิเทศ โดยใช้การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ แบบเป็นทางการและไม่เป็น ทางการ เป็นการพัฒนาแบบกัลยาณมิตร คือ ร่วมกันรับผิดชอบและหาแนวทางพัฒนา ร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นการสังเกตการณ์ (Observation)

สังเกตพฤติกรรมกรรมการพัฒนาของกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ทั้งระหว่างการพัฒนา และหลังการพัฒนา และประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ การวิจัยปฏิบัติการแบบมี ส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนหนองไสพรเจริญวิทยา เก็บข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ ติดตามผลการดำเนินงานพัฒนา แหล่งเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นการสะท้อนกลับ (Reflection)

สังเคราะห์ข้อมูลพร้อมสรุปและรายงานผลการดำเนินการ อภิปรายผล การสะท้อนการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ดังนี้ วิเคราะห์ผลการนิเทศภายใน จาก การสัมภาษณ์ผู้บริหาร ผู้นำชุมชน ครู นักเรียนและผู้ปกครอง วิเคราะห์แบบสอบถาม แบบ ประเมิน ความพึงพอใจการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สรุปและรายงานผลการดำเนินการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน หนองไสพรเจริญวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

1.1 พบว่าสภาพและปัญหาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนทั้งด้านวิชาการและด้านส่งเสริมวิชาการ ได้แก่ ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ห้องพยาบาล สนาม BBL และเครื่องเล่นอนุบาล แพลงสาธิต การเกษตรและสวนหย่อม พบว่า มีการจัดแหล่งเรียนรู้เพื่อการจัดการเรียนรู้ แต่ยังไม่เกิดประสิทธิภาพ ขาดการดูแลเอาใจใส่ขาดสื่ออุปกรณ์ สถิติผู้เข้าใช้บริการน้อย สภาพห้องเรียนหรือแหล่งเรียนรู้ไม่สะอาด แสงไม่พอวัสดุครุภัณฑ์ในห้องชำรุด บำบัดไม่เพียงพอ เช่น ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์และห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ส่วนแหล่งเรียนรู้สนับสนุนด้านวิชาการ ได้แก่ ห้องพยาบาล แพลงสาธิตการเกษตรและสวนหย่อม และสนาม BBL และเครื่องเล่นอนุบาล ครูที่รับผิดชอบไม่ใส่ใจ เช่น ห้องพยาบาล ยาและเวชภัณฑ์บางอย่างหมดอายุ เครื่องเล่นอนุบาล บางอย่างชำรุด ปัญหาคือ ขาดการบริหารจัดการที่ดี ทั้งด้านบุคลากรและด้านงบประมาณ รวมถึงการระดมทุนทรัพยากรทางการศึกษาขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนและทุกภาคส่วน ครูไม่มีเวลาดูแลรับผิดชอบแหล่งเรียนรู้อย่างเต็มที่ ขาดการประชาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมส่งเสริมเพื่อกระตุ้นนักเรียนเข้าไปใช้แหล่งเรียนรู้ไม่ต่อเนื่องครูยึดติดกับการจัดการเรียนรู้แบบเดิม คือ เน้นสอนแต่ในห้องเรียน เน้นการเรียนแบบท่องจำ

2. แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนหนองไผ่พรเจริญวิทยา จากการร่วมประชุมของผู้ร่วมวิจัยมีมติให้พัฒนา ดังนี้

2.1 การพัฒนาบุคลากร โดยใช้แนวทางดังนี้ 1) การศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนบ้านง่อนหนองพะเนาว์มิตรภาพที่ 126 โรงเรียนมีบริการจัดการแหล่งเรียนรู้ที่ดีและเป็นระบบ นักเรียนมีระเบียบวินัย เด็กมีคุณภาพจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นทุกปี และมีผลงานทางวิชาการมากมาย ส่งผลให้ครูที่ร่วมศึกษาดูงานเกิดแรงบันดาลใจในการที่จะพัฒนางาน 2) การประชุมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งวิทยากรทั้ง 2 ท่าน เป็นผู้มีความรู้ความชำนาญ ด้านการพัฒนาและการบริหารจัดการ แหล่งเรียนรู้ได้บรรยาย ทำให้ผู้เข้ารับการประชุมได้รับเทคนิควิธีการ จัดกิจกรรมส่งเสริมการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมากกว่าการสอนในห้องเรียนอย่างเดียว

2.2 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 2 ด้าน คือ 1) แหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการ คือ ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์และห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ 2) แหล่งเรียนรู้สนับสนุนวิชาการ คือ ห้องพยาบาล แพลงสาธิตการเกษตรและสวนหย่อม และสนาม BBL และเครื่องเล่นอนุบาล

3. การติดตามผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนหนองไสพริเจริญวิทยา ดังนี้

3.1 การนิเทศภายใน เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารและบุคลากรในองค์กรให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ร่วมกัน ดังนั้น ทุกคนมีส่วนร่วมสำคัญในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ซึ่งการนิเทศเน้นการชี้แนะเพื่อหาแนวทางแก้ไขร่วมกันมิใช่การจับผิด หลังการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ พบว่า ผู้ร่วมวิจัยมีความรู้และทักษะด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพิ่มขึ้น ให้ความร่วมมือในการพัฒนา มุ่งมั่นในการทำงานมีความกระตือรือร้น โดยภาพรวมหลังการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ผู้ร่วมวิจัยมีพฤติกรรมการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.87$) เปรียบเทียบร้อยละการพัฒนา ระหว่างการพัฒนา กับ หลังการพัฒนา มีการพัฒนาคิดเป็นร้อยละ 23.00 มีการจัดหาวัสดุทัศนวัสดุ อุปกรณ์เพิ่มขึ้นสอดคล้องกับผลวิจัยด้านที่ได้รับการพัฒนาสูงสุด คือ การจัดหาวัสดุทัศนวัสดุ อุปกรณ์ในห้องเรียน แหล่งเรียนรู้ให้เพียงพอ มีการพัฒนาร้อยละ 32.60 นักเรียนและครูเข้ามาใช้บริการแหล่งเรียนรู้เพิ่มขึ้นสอดคล้องกับสถิติผู้เข้าใช้บริการแหล่งเรียนรู้หลังการพัฒนาเมื่อเทียบก่อนการพัฒนาเพิ่มขึ้นถึง 1,841 ครั้ง/ภาคเรียน แหล่งเรียนรู้ที่มีผู้เข้าใช้บริการมากที่สุดในวงรอบที่ 1 คือ ห้องสมุด แหล่งเรียนรู้ที่มีผู้เข้าใช้บริการน้อยที่สุด คือ แปลงสาธิตการเกษตรและสวนหย่อม หลังการพัฒนาในวงรอบที่ 2 ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.90$) เทียบระหว่างวงรอบที่ 1 และวงรอบที่ 2 ในภาพรวม มีการพัฒนาคิดเป็นร้อยละ 22.80 และเมื่อเรียงลำดับผลการพัฒนาจากมากไปหาน้อย พบว่า ลำดับที่หนึ่ง ได้แก่ แปลงสาธิตการเกษตรและสวนหย่อม มีการพัฒนาคิดเป็นร้อยละ 34.40 ลำดับสุดท้าย ห้องพยาบาล มีการพัฒนาคิดเป็นร้อยละ 16.40 แสดงว่าหลังการพัฒนาทุกแหล่งเรียนรู้ผู้เข้าใช้บริการในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียนเพิ่มขึ้น ครูจัดการเรียนรู้นอกห้องเรียนมากขึ้น ครูจัดการเรียนรู้นั้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอนให้รู้จักคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ ส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิตและการทำงาน และทักษะด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม การบริการจัดการแหล่งเรียนรู้ วิชาการจัดตารางการเข้าใช้แหล่งเรียนรู้ในเวลาเรียนให้ชัดเจนและบูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อครูจะได้ใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างทั่วถึงไม่กระจุกตัวที่ห้องใดห้องหนึ่ง ครูผู้รับผิดชอบห้องทำการแต่งตั้งนักเรียนช่วยงาน ในการทำความสะอาด ดูแลความเรียบร้อยภายในห้องหรือแหล่งเรียนรู้นั้น และบันทึกสถิติการเข้าใช้บริการเป็นปัจจุบัน พร้อม ทำทะเบียนการใช้แหล่งเรียนรู้ต่างๆ ส่วนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ ครูแต่ละรายวิชาสามารถนำนักเรียนเข้ามาใช้แหล่งเรียนรู้ได้ทั้งในตารางเรียน

และนอกตารางเรียนพร้อมทั้งสามารถเยี่ยมสื่อการเรียนการสอนได้ โดยผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ ทำทะเบียนเยี่ยมสื่อ เพื่อสามารถนำกลับไปสอนในห้องเรียน หรือ ครู นักเรียนสามารถนำกลับบ้านได้ นอกจากนี้ครูที่จัดการเรียนรู้ในรายวิชาต่างๆ ควรจัดหาสื่อหรือใช้สื่อประกอบการเรียนที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นความสนใจเด็กในการอยากรู้ อยากเรียนมากขึ้น ต้องจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรมุ่งเน้นการคิดวิเคราะห์และเน้นทักษะชีวิตและอาชีพควบคู่กับการสอนวิชาการมีการประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้ โรงเรียนควรประชาสัมพันธ์กับชุมชนด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนได้ดำเนินการแล้วให้แก่ชุมชน หรือ หมู่บ้านทราบ เช่น การประชาสัมพันธ์ผ่านเสียงตามสายหมู่บ้าน การทำแผ่นพับประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองทราบเวลาประชุมผู้ปกครองนักเรียน

ซึ่งจากแหล่งเรียนรู้ ทั้งด้านวิชาการและด้านสนับสนุนวิชาการ ความพึงพอใจของผู้เข้าใช้บริการแหล่งเรียนรู้ในวงรอบที่ 1 พบว่า หลังการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ที่มีการพัฒนามากที่สุด ระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมาก เรียงลำดับที่ 1 - 3 คือ สนาม BBL และเครื่องเล่นอนุบาล ห้องสมุดและห้องเรียน ส่วนห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ห้องพยาบาล และสวนหย่อมและแปลงสาธิตการเกษตร ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยร่วมกันประชุมมีมติให้ดำเนินการพัฒนาใหม่ในวงรอบที่ 2 โดยใช้แนวทางการพัฒนา คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ และทำการพัฒนาโดยให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาทุกขั้นตอน ควบคู่กับการนิเทศภายใน หลังการพัฒนาในวงรอบที่ 2 พบว่าแหล่งเรียนรู้ทุกแหล่งเรียนรู้มีการพัฒนาขึ้น ซึ่งได้เปรียบเทียบความพึงพอใจของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประเมินระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้ดังกล่าว ระหว่างวงรอบที่ 1 และวงรอบที่ 2 ในภาพรวม มีการพัฒนาคิดเป็นร้อยละ 22.80

อภิปรายผลการวิจัย

จากการดำเนินผลการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนหนองไสพจรวิทยุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 2 ซึ่งผู้วิจัยได้นำผลมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนหนองไสพจรวิทยุวิทยา พบว่า

1.1 สภาพและปัญหาการจัดแหล่งเรียนรู้ ด้านวิชาการและด้านส่งเสริม

วิชาการ ได้แก่ ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ห้องพยาบาล สนาม BBL และเครื่องเล่นอนุบาล แปลงสภาพอาคารเกษตรและสวนหย่อม มีสภาพการจัดแหล่งเรียนรู้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ แต่ยังไม่มีความเหมาะสมต่อการดูแลเอาใจใส่ สถิติผู้ใช้บริการน้อยทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้ต้องสอดคล้องกับงานวิจัย เจนจิรา อุปัญญา (2558, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก้งหนองน้ำประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น พบว่า มีสภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพราะมีศูนย์การเรียนรู้ที่ครบทุกกลุ่มสาระและยังมีห้องสมุด ห้องพยาบาล ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ห้องดนตรี เป็นต้น โรงเรียนมีนโยบายแผนการดำเนินงานและโครงการในการจัดแหล่งเรียนรู้ แต่แหล่งเรียนรู้อยังไม่มีความเหมาะสม และยังไม่มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้อย่างหลากหลายและต่อเนื่อง ผู้เรียนไม่มีโอกาสใช้อย่างทั่วถึง ขาดการดูแลเอาใจใส่ ขาดสื่อวัสดุอุปกรณ์ อีกทั้งครูที่รับผิดชอบไม่มีเวลา ขาดการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริฉัตร สาทรา, ทศนีย์ จะสุวรรณ (2557, หน้า 5) ศึกษา เรื่อง การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร เขตมีนบุรี ผลการศึกษาพบว่า 1) การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนกรุงเทพมหานคร เขตมีนบุรี โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการดำเนินงาน ด้านการตรวจสอบการใช้แหล่งเรียนรู้และด้านการนำผลการประเมินไปใช้ตามลำดับ 2) แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตมีนบุรี พบว่า ด้านการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้มีการกำหนดยุทธศาสตร์วัตถุประสงค์ เป้าหมายการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ ควรมีการจัดทำโครงการบริหารจัดการการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน จัดระบบข้อมูลสารสนเทศ ซึ่งสอดคล้องกับ ทวีศักดิ์ ธินา (2558, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศ ที่สอดคล้องกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนบ้านสันต้นหม้อ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 พบว่า สภาพการจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียนบ้านสันต้นหม้อ มีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง เหตุและปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการจัดการระบบสารสนเทศในโรงเรียน ได้แก่ การไม่มีบุคลากรที่มีความชำนาญในการจัดการด้านสารสนเทศ และด้านแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน จัดหางบประมาณให้เพียงพอ การตรวจสอบการใช้แหล่งเรียนรู้ การกำหนดเกณฑ์

มาตรฐานการตรวจสอบและประเมินผลการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ส่วนการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน สภาพห้องไม่สะอาด แสงไม่พอ วัสดุครุภัณฑ์ในห้องชำรุด บ้ายนิเทศไม่เป็นปัจจุบัน เช่น ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์และห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ แหล่งเรียนรู้สนับสนุนด้านวิชาการ ได้แก่ ห้องพยาบาล แปลงสาธิต การเกษตรและสวนหย่อม และสนาม BBL และเครื่องเล่นอนุบาล ครูที่รับผิดชอบไม่ใส่ใจ เช่น ห้องพยาบาล ยาและเวชภัณฑ์บางอย่างชำรุดหรือหมดอายุ ไม่ได้แยกเตียงหญิงชาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ สถาบันวิจัยพัฒนาและสาธิตการศึกษา (2555, หน้า 151) ได้ศึกษาเกี่ยวกับห้องพยาบาล คือ แหล่งที่คอยช่วยเหลือปฐมพยาบาลเบื้องต้นเมื่อเกิดอุบัติเหตุแก่นักเรียน โดยให้แยกหญิงชายไว้คนละห้องไม่ปะปนกันและให้จัดดังนี้คือ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 500 คน ให้มีห้องพยาบาลไม่ต่ำกว่า 2.50x3.00 เมตร ภายในห้องจัดให้มีเตียงหนึ่งเตียง มีโต๊ะทำแผล ตู้ยา และอ่างล้างมือ โต๊ะเจ้าหน้าที่และเครื่องชั่งน้ำหนัก เครื่องวัดส่วนสูงและที่วัดสายตา แหล่งเรียนรู้ที่กล่าวมานี้อยู่ในสถานศึกษาอยู่แล้วหากผู้บริหารสถานศึกษาจัดแหล่งเรียนรู้เหล่านี้ให้เป็นระบบ วางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ จัดตั้งบุคลากรรับผิดชอบ มีการกำกับดูแล และติดตามประเมินผล การใช้แหล่งเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2550, หน้า 134 – 135) จะทำให้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สถานศึกษาต้องจัดแหล่งเรียนรู้ให้กับผู้เรียนทุกรูปแบบ เช่น ห้องสมุด และการจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่ดีภายในโรงเรียน จัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้คุ้มค่า เช่น พิพิธภัณฑ์ สวนสัตว์ ศูนย์กีฬาและวัด เป็นต้น

ปัญหาการจัดแหล่งเรียนรู้ ทั้งแหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการและแหล่งเรียนรู้ที่สนับสนุนด้านวิชาการ คือ ขาดการบริหารจัดการที่ดี ขาดงบประมาณ สภาพแหล่งเรียนรู้โดยรวมทรุดโทรม วัสดุครุภัณฑ์ชำรุด ขาดการดูแล ขาดสื่ออุปกรณ์ที่ทันสมัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกษมสันต์ ศรีคำแขง (2553, บทคัดย่อ) ได้วิจัยการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพของโรงเรียนบ้านโคกก่องสหมิตรวิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลงนคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านโคกก่องสหมิตรวิทยาคาร คือ มีแผนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแต่ไม่ครอบคลุมทั้งระบบ การปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามแผน ขาดการนิเทศติดตามผลอย่างจริงจัง การบริหารและการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ขาดประสิทธิภาพ การใช้แหล่งเรียนรู้ไม่ได้เต็มศักยภาพ ใช้ประโยชน์ไม่ตรงตามความต้องการ การให้บริการสำหรับครูและ

นักเรียนส่วนใหญ่ยังมีน้อยขาดความต่อเนื่องสม่ำเสมอ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูยังใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ที่น้อย เนื่องจากครูยังยึดติดกับการสอนแบบท่องจำจากในบทเรียนไม่เน้นการสอนแบบให้เด็กลงมือทำเองและศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง นักเรียนเองยังขาดทักษะการใช้เทคโนโลยีอย่างมีวิจารณญาณ

1.2 แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยร่วมประชุมปรึกษามีมติให้พัฒนาบุคลากร ดังนี้

1.2.1 ศึกษาดูงาน ทำให้ผู้ร่วมวิจัยเกิดแรงบันดาลใจ มีความกระตือรือร้น แล้วนำสิ่งที่พบเห็นจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ตรงมาประยุกต์ในการพัฒนาและปรับปรุงการพัฒนางานด้านแหล่งเรียนรู้ให้บรรลุตามเป้าหมายกิจกรรมในวงรอบที่หนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นางศศิรี ราชมณี (2553, หน้า 114 - 118) ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านจวนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า วิธีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยใช้กลยุทธ์การพัฒนา คือ การศึกษาดูงาน การแสวงหาความร่วมมือจากแหล่งเงินทุนภายนอก การสร้างทีมงานโดยให้มีกิจกรรมย่อย คือ การให้ความรู้แล้วมอบหมายงาน การนิเทศติดตามเพื่อปรับปรุงพัฒนา ผลการพัฒนาทั้งสองวงรอบพบว่า ผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ ความเข้าใจและเกิดทักษะการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สามารถพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ได้รับผิดชอบได้ เช่น การปรับปรุงภูมิทัศน์รอบๆ แหล่งเรียนรู้ให้น่าอยู่ ปรับปรุงดูแลห้องเรียนและรักษาความสะอาด พร้อมตกแต่งบอร์ดความรู้ต่างๆ ให้เป็นปัจจุบัน

1.2.2 ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ซึ่งมีเนื้อหาในการให้ความรู้แก่ผู้ร่วมวิจัย ดังนี้ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และด้านดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ซึ่งวิทยากรที่มาถ่ายทอดความรู้ล้วนเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญโดยเฉพาะ นอกจากจะได้ความรู้ด้านทฤษฎีแล้วยังให้ลงมือฝึกปฏิบัติด้วยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาพร มีพรหม (2559, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้โรงเรียนบ้านข้าพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ผลการวิจัยพบว่า สภาพแหล่งเรียนรู้มีสภาพไม่เหมาะสม ขาดการดูแลเอาใจใส่ การบริหารจัดการขาดประสิทธิภาพจึงใช้แนวทางการพัฒนาดังนี้ คือ การศึกษาดูงานและการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

2. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนทั้งด้านวิชาการและด้านสนับสนุนวิชาการผลการดำเนินการพัฒนาพบว่า การปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการและ

สภาพแวดล้อมแต่ละแห่งเรียนรู้ดีขึ้นและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญลักษณ์ ศรีสร้อย (2555, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านคำแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า หลังการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการผู้ร่วมวิจัยให้ความร่วมมือ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน มีความกระตือรือร้น มุ่งมั่นในการพัฒนาและสามารถพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่รับผิดชอบให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ได้ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ และใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยทำการพัฒนาสภาพแวดล้อมในโรงเรียนและแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้น่าดู น่าอยู่ สะอาด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญพิไลลักษณ์ มณีภาค (2550, บทคัดย่อ) ได้ทำการพัฒนารูปแบบแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการเรียนการสอน โรงเรียนหนองพอกวิทยา อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ดมีความมุ่งหมายเพื่อดำเนินการพัฒนาสภาพแวดล้อมให้เป็นแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการเรียนการสอนโดยใช้หลักการวิจัยตามแนวคิด Kemmis and McTaggart ดำเนินการสองวงรอบ ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติการ การสังเกตการณ์ การสะท้อนผลโดยใช้กลยุทธ์การพัฒนา คือ การศึกษาดูงาน การแสวงหาความร่วมมือจากแหล่งทุนภายนอก การสร้างทีมงาน การนิเทศติดตาม เพื่อพัฒนาปรับปรุง ซึ่งสอดคล้องกับ บุญบา ช่วยแสง (2553, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนบ้านหนองอ้อน้อย อำเภอหนองบัว จังหวัดอุดรธานี ซึ่งการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะเตรียมการและระยะพัฒนา ผลการวิจัยพบว่า ระยะที่ 1 ชั้นเตรียมการ โดยใช้เทคนิคการประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ พบว่า ผู้ร่วมวิจัยไม่เข้าใจกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ขาดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ครูมุ่งสอนเฉพาะในห้องเรียนเป็นส่วนใหญ่ ขาดการเชื่อมโยงกับแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน การดำเนินการรักษาและซ่อมแซมอาคารเรียนน้อย ห้องสมุดไม่เป็นเอกเทศ คอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอต่อนักเรียน สภาพแวดล้อมสวนเกษตรหรือสวนหย่อมไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยมีสาเหตุจากไม่มีงบประมาณ ผู้ปกครองส่วนมากมีฐานะยากจนบุคลากรไม่พอ ห้องเรียนไม่เพียงพอ ระยะที่ 2 ชั้นการพัฒนา ประกอบด้วย การวางแผนร่วมกันปฏิบัติการ ร่วมกันสังเกตการณ์ และร่วมกันสะท้อนผลการพัฒนา ซึ่งจากการพัฒนาพบว่าระดับความพึงพอใจต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด

3. การติดตามประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนหนองใสพรเจริญวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยใช้แนวทางดังนี้ 1) การพัฒนาบุคลากรโดยการศึกษาดูงานและการประชุมเชิงปฏิบัติการ พบว่า หลังการศึกษาดูงานผู้ร่วมวิจัย เกิดแรงบันดาลใจ กระตือรือร้นในการทำงาน นำแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้มาปรับใช้ในการพัฒนาได้มีระดับความพึงพอใจในการศึกษาดูงานโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและ 2) หลังการประชุมเชิงปฏิบัติการพบว่า ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย มีทักษะการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ จัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ได้ รวมถึงเทคนิคการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีให้เกิดประโยชน์สูงสุดจากแบบประเมินการประชุมเชิงปฏิบัติการ ระดับความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยการร่วมประชุมครูและผู้เกี่ยวข้องตามแผนปฏิบัติการโรงเรียน วางแผนการทำงานและกิจกรรมการดำเนินงาน โดยมีนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาทุกขั้นตอน พร้อมจัดสรรงบประมาณ ทำการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านวิชาการและด้านสนับสนุนวิชาการ คือ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ คอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ห้องพยาบาล แปลงสัณฐานการเกษตรและสวนหย่อม และสนาม BBL และเครื่องเล่นอนุบาล พฤติกรรมการพัฒนา ระหว่างการพัฒนาพบว่า โดยรวมการพัฒนาอยู่ในระดับมาก หลังการพัฒนาพบว่า โดยรวมการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด และเปรียบเทียบพฤติกรรมการพัฒนาของผู้ร่วมวิจัย ระหว่างการพัฒนา กับหลังการพัฒนา ในภาพรวม มีร้อยละการพัฒนาคิดเป็นร้อยละ 20.60 แล้ว ประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้ทั้ง 7 แหล่งเรียนรู้ ในวงรอบที่ 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.00$) เมื่อพิจารณาแหล่งเรียนรู้เรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ห้องสมุด ระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมาก สนาม BBL และเครื่องเล่นอนุบาล ระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมาก ห้องเรียน มีระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมาก ห้องพยาบาล ระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมาก ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมาก ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ มีระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมาก และแปลงสัณฐานการเกษตรและสวนหย่อมระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับปานกลาง ผู้ร่วมวิจัยร่วมประชุมมีมติให้พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในวงรอบที่ 2 จำนวน 4 แหล่งเรียนรู้ คือ ห้องพยาบาล ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ แปลงสัณฐานการเกษตรและสวนหย่อม โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ ดำเนินการพัฒนา และนิเทศภายใน ผลการพัฒนาในวงรอบที่ 2 พบว่าระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการเพิ่มขึ้นทุกแหล่งเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แหล่งเรียนรู้ที่มีการพัฒนามากที่สุด คือ แปลงสัณฐานการเกษตรและสวนหย่อม แหล่งเรียนรู้ที่มีการพัฒนาน้อยที่สุด คือ ห้องพยาบาล เปรียบเทียบระหว่าง วงรอบที่ 1 และวงรอบที่ 2 ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการวงรอบ

ที่ 1 โดยรวมอยู่ที่ระดับมาก วงรอบที่ 2 ระดับความพึงพอใจโดยรวมอยู่ที่ระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.90$) มีการพัฒนา คิดเป็นร้อยละ 28.00 3) การนิเทศภายใน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าฝ่ายทำการนิเทศภายในโดยใช้การนิเทศแบบให้คำชี้แนะทั้งระหว่างการพัฒนาและหลังการพัฒนาแหล่งเรียนรู้พบว่า ผู้ร่วมวิจัยและนักเรียนมีการพัฒนางานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยสังเกตจากพฤติกรรมการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด การนิเทศภายในจึงถือเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของบุคลากรในโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ร่วมกันซึ่งสอดคล้องกับ พลอยพัชชา อามาตย์ (2552, หน้า 34 - 42) ได้กล่าวว่าการนิเทศภายใน คือ การแนะนำให้คำปรึกษาช่วยกันแก้ปัญหา ระหว่างผู้บริหารกับบุคลากรในโรงเรียนเพื่อแก้ไขและปรับปรุงพัฒนาการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพและส่งผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียน ทั้งร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์และสังคมให้เต็มศักยภาพโดยใช้การนิเทศแบบชี้แนะ ซึ่งสอดคล้องกับ กรองทอง จิรเดชากุล (2550, หน้า 40 - 45) ชี้ว่าการนิเทศแบบนี้เป็นกระบวนการที่ช่วยให้บุคคลได้พัฒนาตนเอง โดยใช้กระบวนการชี้แนะที่หลากหลายเนื่องจากกรชี้แนะมีลักษณะเฉพาะ ได้แก่ การชี้แนะทางปัญญา การชี้แนะการสอน อย่างไรก็ตามกระบวนการชี้แนะโดยทั่วไปมีขั้นตอนตั้งแต่ก่อนดำเนินการชี้แนะมีการตกลงร่วมกันเกี่ยวกับประเด็นหรือจุดเน้นที่ต้องการให้คำชี้แนะร่วมกันเนื่องจากกรดำเนินการชี้แนะเน้นไปที่การเชื่อมโยงความรู้ไปสู่การปฏิบัติจริงเป็นการทำงานเชิงลึก ซึ่งการนิเทศเป็นประจำจะช่วยให้เกิดผลการดำเนินงานที่ดีโดยเฉพาะการนิเทศภายในวงรอบที่ 2

จากผลการวิจัยตามกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมพบว่าผู้ร่วมวิจัยสามารถพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งด้านวิชาการและด้านสนับสนุนวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เป็นระบบ รวมถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้เพิ่มขึ้น การนิเทศภายในสม่ำเสมอและเป็นระบบ ส่งผลให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมการเข้าใช้บริการแหล่งเรียนรู้เพิ่มขึ้น นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ก่อให้เกิดคุณลักษณะการเป็นบุคคลแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะชีวิตและอาชีพหรือทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม

ข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินการวิจัย เรื่อง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนหนองไสพรเจริญวิทยา พบว่าเราสามารถนำผลการวิจัยดังกล่าวมาใช้ประโยชน์แยกเป็นข้อๆ ได้ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 ผู้บริหารเห็นความสำคัญของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และสนับสนุนการพัฒนาโดย คำนึงถึงความคุ้มค่าและประโยชน์
- 1.2 ครูผู้สอนควรตระหนักและเห็นความสำคัญต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและใช้แหล่งเรียนรู้ประกอบการจัดการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น
- 1.3 การนิเทศภายในของผู้บริหารและหัวหน้าฝ่ายเป็นระบบและต่อเนื่อง
- 1.4 โรงเรียนสามารถนำผลการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไปประยุกต์ใช้กับการพัฒนาด้านอื่นได้ เช่น การวิจัยในชั้นเรียน
- 1.5 จัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้และจัดทำมุมการเรียนรู้ไว้ในบริเวณโรงเรียน
- 1.6 ผู้ปกครองและชุมชนควรมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการศึกษาเพื่อหาแนวทางในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนหนองไสพรเจริญวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เฉพาะด้าน เช่น การบริหารจัดการด้านบุคคล การบริหารจัดการด้านงบประมาณให้เป็นระบบ
- 2.2 โรงเรียนควรจัดให้มีห้องเรียนคุณภาพอย่างน้อย 1 ห้อง เพื่อกระตุ้นการจัดการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น